

CSONGRÁDI LAP

VEGYES TARTALMU KÖZLÖNY.

Szerkesztőség:
Főter. 27. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.
Megjelen minden vasárnap reggel.
Kéziratok nem adnak vissza.

Előfizetési díj:
Egész évre 4 frt. Félévre 2 frt. Negyedévre 1 frt.
Hirdetéseket:
a kiadóhivatal mérsékelt árjegyzék szerint számít.
Egyes szám ára 8 kr.

Kiadóhivatal:
Weisz Márk könyvkereskedése, hová az előfizetés- és hirdetési díjak küldendők.
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr.
Nyilttér petit sora 30 kr.

Magyar fürdők.

Az orvosok küldik az embereket fürdőre s kiki szívesen megy fürdőre. Az orvosok medikamentum omniumnak vallják a fürdőt s a betegek biznak az orvosokban is, meg a fürdőkben is. Mégis kisebb a fürdőzők között a betegek száma; az egészségesek töltik meg leginkább a fürdőhelyeket, a hól a kellemest összeköthetik a hasznossal, lévén a fürdőzés kellemes, de lehet hasznos is.

A társadalmi és gazdasági életben valósággal tényezővé emelkedett a fürdőzés. A társaság nyárára a nagyvárosokból áttelepedik a fürdőkre s ott folytatja kisebb-nagyobb körben a társadalmi életet, és épp úgy a pénzköltés telepe is a fürdő lesz a nagyváros helyett. Százezreket és milliókat költenek az emberek fürdőzésre. Maga az a tény is valóságos gazdasági tényezővé teszi a fürdőzést, olyan tényezővé, a melylyel foglalkozni kell és foglalkozni érdemes.

Valamint az iparban a gazdaságunk tenenciája, hogy mennél többet termeljünk magunk, mennél

kevesebbet hozzunk be és mennél többet vigyünk ki: épp úgy a fürdői gazdaságban is ez volna az ideális irányzat. Mennél inkább a saját fürdőhelyeinkre járjunk, mennél kevesebbet menjünk idegen fürdőre és mennél több idegent csábítsunk a mi fürdőinkre: ez lehetne a jelszó.

Sajnos, ettől az ideális irányzattól igen messze vagyunk. Tényleg keveset járunk a saját fürdőinkre, sokat járunk idegen fürdőkre és külföldiek édes kevesen keresik fel a mi fürdőinket. Az okot, hogy ez így van, csak magunkban kell keresnünk: fürdőinkben, társadalmunkban és orvosainkban.

Fürdőink, mi türes-tagadás, általában nem a legkellemesebbek és drágák. Gyógyhatásuk azonban elsőrangú. Csak amivel a természet megáldotta fürdőhelyeinket, csak abban vetekedhetünk a külfölddel. Ilyen isteni adomány a természeti szépség is, mert fürdőink forrásait a természet mindenütt a legvonzóbb vidékből fakasztja ki.

Már a mit emberi kéz teremtett fürdőinkben, az sok dicséretre nem méltó, eltekintve néhány kiváló

berendezésű fürdőhelyünktől. Kényelem hiányzik, szórakozás hiányzik, jobb egészségügyi berendezések hiányoznak; a fürdőhelyeket csak üzletszerűen kezelik, általában csak a vállalati nyereség lebeg az igazgatóságok szeméi előtt. A vállalat szolid és jó hírűvének megállapítása nincs az igazgatóságok programjában. Épp az a mód dívik, hogy a ki egy-egy fürdőhelyünkbe bevetődik, az költsön, a mennyit költhet, hogy újból eljön-e a fürdőhelyre, vagy hogy társasága körében ajánlani fogja-e a fürdőt: az sem sok gondot okoz. Ezért van fürdőinkben olyan nagy drágaság. Ezért nem keresheti fel fürdőinket hosszabb időre a középosztály nagy tömege, hanem a ki fürdőzni akar és tehetős, megy valami kis kellemes és olcsó stájer fürdőre.

Viszont ugyanez az üzleti szellem tartja vissza fürdővállalatainkat a dusabb befektetésektől, minek folytán a diszesebb és gazdagabb berendezések hiányozván, előkelőbb és gazdagabb társaságaink is gazdag idegen fürdőhelyekhez vonzódnak.

TARAZA

Egy detektiv jegyzeteiből.

A gyilkos.

Egy kemény téli éjszakán kegyetlen gyilkosság történt a Zöldfa utcában. Az eset igen rejtélyesnek mutatkozott. Fiatal, rendkívül szép leány volt az áldozat, kinek a gyilkos hosszú lélesre fent konyha kést döfött a szívébe. Midőn több rendőrtisztviselő és orvos kíséretében a helyszínre mentem, az égen még ragyogtak a csillagok, de az utca már tele volt kíváncsi emberekkel, kik izgatottan tárgyalták az esetet.

A ház első emeletén lakot a fiatal házi ur: Bilkey Aladár. Valódi gentleman létére nagy kedveltségnek örvendett a társaságban. Szellemes társalgásáért és csinos külsejéért nagy hódítást viitt véghez a nők körében. De amilyen megmagyarázhatatlan némely ember cselekedete, olyan érthetetlen volt ennek a fiatal embernek az életmódja. Egy ízben az utcán szegény, kopott leánnyal ösmerkedett meg. Magához vette, kiöltöztette s gargon háztartását egészen rábizta. A leánynak paradicsomi élete volt. A fényes lakásban járt, kelt, mint valami grófné, dolgoznia pedig

semmit sem kellett. Jóltevőjét sohasem láthatta, Bilkey az éjszakákat nem töltötte otthon s ha kora reggeli órákban hazament — s ez is ritkán fordult elő — délig aludt, azután távozott hazulról. Ez így tartott teljes három esztendeig, miglen a gyilkos egy kés döfés által kiragadta a leányt a boldog és megelégedett sorsból.

Az elővizsgálat megejtésénél könnyen volt konstatalható, hogy a gyilkot tulajdonképen a rablás szándéka vezette a gazdag Bilkey lakásába és hogy előzetesen kifürkészte, mikép maga Bilkey a tett elkövetésének idején nincs hon. Miért gyilkolt hát akkor anélkül, hogy a legesekélyebb értéket is magával vitte volna? És miért gyilkolta meg éppen azt az ártatlan leányt, kit más módon is ártalmatlanná tehetett volna? Ezeknek a kérdéseknek a megoldása nagy gondot okozott a rendőrség bünyügyi osztályának, mely a gyilkos elfogásáért az egész rendőri apparatust mozgásba hozta. Három napra a gyilkost sikerült elfogni, még pedig nem is igen bujkált kutatóik elől. Nyugodtan dolgozott egy külvárosi gyárban és csöppet sem lepődött meg, midőn a rendőrség emberei elébe léptek. Nem tagadott semmit. Retentő cselekedetét arezántanul adta elő a rendőrtanácsosnak. Csak azt nem akarta

megmondani, miért gyilkolta meg a leányt? Erre a tettes semmikép sem volt rávehető és ez okkal fogva az elővizsgálat nagyon hosszúra nyult és azt befejezni nem lehetett.

Az eset ezen stadiumában lettem a bünyügyi osztály vezetőjétől megbizva, kuttassam ki a gyilkos előéletére vonatkozó minden részletet. Ezen megbízatásnak megfelelve, minden kételyt kizárólag megállapítható volt, mi indította a gyilkost a tett elkövetésére.

Erről szóló rövid jelentésem a következő volt:

Bálint Károly Köves községben egy kovács műhelyben dolgozott. A törekvő fiatal legényt mestere nagyon szerette. Bálint három éves korában már teljesen árva volt. Nem maradt senkije, csak egy kis nővére. Mind kettőjüket öreg anyjuk vette nevelés alá, egy szegény kofa asszony s bizony sok nélkülözést szenvedtek, míg felnőttek. Időközben az öreg is elhalt s a két gyermek saját magára volt utalva. Mikor a fiu felszabadult a 2 évvel fiatalabb nővérét magához vette. Boldogan éltek együtt, mert a mit a legény keresett, az a testvéreknek untig elég volt. — Egyszerre azonban vége szakadt boldogságuknak. A leány, fivére tudta nélkül viszonyt folytatott egy falubeli legénnyel, ki nős

UJ BUTORGYÁR

teljes halószoba, ebédlő és szalon berendezések, úgy egyes butor-darabok. Tervezetek és költségelőirányzat díjmentesen.

Pártos Alfréd

Szegeden, Oroszlán-utca 21. sz. a.,
Európa-szállóval szemben.

De nem róhatni föl minden hibát fürdőinkre. A közönséget is kell hibáztatnunk. A közönség viszont túlon-túl követelő. Elvégre egy ujonnan alapított, rövid multu magyar fürdőhelytől nem követelhetni olyan berendezéseket és áldozatokat, mint évszázados multu idegen fürdőktől. Gyakran bizvást beérhetné a közönség a jó akarattal, a vállalkozók ambíciójával és ha buzgalmat lát a közönség, pótolja ki a hiányzót a saját részéről is egy kis jóakarattal. Aztán meg ne akarja a magyar fürdőközönség mindenáron jobbnak látni az idegen fürdőt, még akkor is, ha rosszabb és ismerje el a közönség, hogy fürdővállalkozóinknak nehéz küzdelmet kell folytatniok a közönség idegenbe kívánczóságával. Ha majd a magyar közönség idehaza, magyar fürdőinkön épp oly kevéssel, mint a mennyivel külföldön beéri némely fürdőhelyen, akkor meg fog elégedni és kellemesnek fog találni számos magyar fürdőhelyet. Legyen a közönség szerény ne csak idegenben, hanem idehaza is.

Végül a magyar orvosokon múlik, talán legelső sorban is, a magyar fürdők sorsa. Legalább a betegek — és ki nem beteg, szokták mondani, ha arról van szó, hogy menjen-e valaki fürdőre, vagy sem? — arra a fürdőre mennek, melyet az orvos rendel. A magyar orvosnak természetes kötelessége, hogy magyar fürdőt ajánljon, ha magyar fürdőt egyforma hatásúnak elismeri az idegennel. Hogy pedig ilyen hatásúnak ismerje, ahhoz kettő szükségeltetik: hogy az orvos érdeklődjék a magyar fürdő gyógyhatása iránt, viszont hogy a fürdő vállalkozó a kellő adatokat az orvosoknak rendelkezésére bocsássa. Ebben kölcsönös támogatásra va szükség. De különösen a magyar orvos részéről szükséges e támogatás. Ne resteljen a magyar orvos fáradságot venni az új magyar fürdők gyógy-

hatásának tanulmányozására és ne érje be azzal a balneológiai tudományval, a mit régibb német s egyéb idegen könyvekben az idegen fürdőkről tanult.

Még egy eszmét vetünk itt föl, egészen gyakorlati eszmét. A mi fürdőink jövőjüket nyugatról nem várhatják, mert hisz legveszedelmesebb küzdelmüket a nyugati fürdőkkel kell megvívniok. De vajjon nem volna helyes, ha a mi fürdőink — valamint iparunk is — a keleten csinálna propagandát, hogy mi lehessünk a keleti államoknak az az ideál és az a bányá, a mely ez idő szerint, sajnos, még mi vagyunk a nyugatnak.

H—s.

Templom Erzsébet királyné emlékére.

»Az Erzsébet királyné emlékére emelkedő örök imádás templom gyűjtő-bizottsága« az alábbi felhívást küldte szerkesztőségünkhöz:

»Tekintetes Szerkesztőség!

Ismeretes bizonyára a Tekintetes Szerkesztőség előtt az a kegyeletes mozgalom, mely a főváros kath. köréből indult ki, hogy felejtethetetlen emlékü, örökre siratott felséges aszszonyunk, Erzsébet királyné emlékére közadakozás útján templom emeltessek az ország fő- és székvárosában, melynek falai között nap-nap után imádkozni fognak a nagy emlékü királyné lelkiüdvösségeért.

E kegyeletes terv kivételéhez legnagyobb készséggel adta meg beleegyezését Felsőes Apostoli királyunk és az ő legmagasabb elhatározása folytán Mária Valéria Főhercegnő ő cs. és kir. fensége, mint fővédnökön állott a gyűjtő-bizottság élére, a mely már eddig, körülbelül 90.000 forintot gyűjtött a kegyeletes cél megvalósítására.

Ez a központi gyűjtő-bizottság szükségesnek látja most már ezt a mozgalmat az egész országra kiterjeszteni és tervbe vette, hogy az ország nagyobb városában, a megyék székhelyein gyűjtő-bizottságokat alakít, melyek a társadalom minden rétegét be fogják vonni a szép és kegyeletes mozgalomba.

Nagyon jól tudván azt, hogy ily országos nagyfotosságú ügy csak akkor számíthat biztos eredményre és sikerre, ha a ma-

ember létére el tudta csábítani a leányt. Bálint megbocsátott nővérének, de a csábítón véres bosszút vett. Egy hatalmas vasdarabbal leütötte, min a veszett állatot szokás, úgy hogy szörnyet halt. Ezért a tettéért mindössze csak 3 évet kapott, miután a bírák tekintetbe vették állapotát és azon körülményt, hogy nővére fölött apai jogokat gyakorolt. Bálint tehát a börtönbe vándorolt, nővére pedig iszonyu helyzetben, nehogy a falu csufjává legyen, elmenekült a fővárosba — oda, hová annyi szerencsétlen leány siet vétkét elrejténi.

Bálint Károlyt már két és fél év után szabadon bocsátották jó és példás magaviselete miatt. Első dolga volt visszamenni a faluba, de nővéréről ott semmit sem tudhatott meg. Mint bélyegzett ember, munkát sem kapott s így került Budapestre. Itt egy betörő társaságba lépett, melynek tagjai hosszú időn át a legvakmerőbb módon zsiros betöréseket folytattak, anélkül, hogy a rendőrség elcsiphette volna őket. A betörő-társaság Bálintot bizta meg a Bilkey-féle rablás keresztülvitelével. Bálint egészen egyedül vállalkozott a rablásra. Kapuzárás előtt belopódzott a házba és elbujt a pinczébe. Mikor a ház már egészen csöndes volt, felment a lakásba s az előszoba ajtaját álkulcsal

kinvitotta. Először is arról akart meggyőződni, van-e valaki a lakásban. A harmadik szobában fehér ágyban szép leány aludt. Bálint a mint meglátta, elkiáltotta magát, mint a dühös tigris, az alvóban nővérét ösmerte meg. A rabló hamar visszanyerte hidegvérét s elhatározása nyomban megérelődött benne. Itt már nem a csábítóval volt dolga, kivel számolni kellett, hanem nővérét tekintette a bűnösnek. A leány tágra nyílt szemekkel holt halványan bűmült az ágya mellett álló vad emberre, szólni nem tudott. Ez pedig kivette hosszú kését, de mielőtt szúrt volna, odaszólt neki:

— Bátyád megölte csábítodat, most azonban téged öl meg, mert szégyenedet elviselni nem tudom.

Ezért nem nyult a gyilkos semmihez és vonakodott bevallani tettének indító okát. A betörő-társasághoz sem térhetett vissza, mert hisz a megbízatásnak nem felelt meg.

Bálintot a büntető bíróság ezen részletek kitudása után a gyilkosság miatt tizenöt esztendei fegyházra ítélte.

Közlí: *Mariska József.*

gyar hazafias sajtó, mely minden nemes és hazafias cél előmozdítója, támogatója szokott lenni, ezt az ügyet is a jóindulatú érdeklődésébe, támogatásába fogadja, azon tiszteletteljes kérelemmel keresem meg a Tekintetes Szerkesztőséget, hogy a vidéki bizottságok megalakulásával egyidejűleg ezt a mozgalmat szíves érdeklődésébe fogadni, azt előmozdítani és támogatni kegyeskednék.

Budapest, 1899. június hó.

Hazafias tisztelettel a központi bizottság nevében:

Özv. báró Sennyey Pálné.

UJDONSÁGOK.

— **Műkedvelői előadás.** Az iparos ifjuság, általában az iparososztály nálunk rászolgált a dicséretre a tekintetben, hogy a maszlagoló beszédek egyik fülén be, a másikon pedig kieresztette. E helyett inkább a leghelyesebb út választotta: önképzést gyakorol. Tudja, átlátja józan eszével, hogy a dolgoknak élire állítása Csongrádon egy-két eddig félre ismert nagyság önzetlen (!) szüleménye. Azért, nehogy ő is a közügynek ártson, félre áll s szervez egy olyan egyesületet, a hol tagjai a fáradságos napi munka után szellemi szórakozást nyerhetnek. E célból alakult meg az *iparos olvasó kör*. Mivel pedig minden kezdő egyesület csak a közönség-támogatásával válhatik életképesé s felelhet meg kultúr missziójának, azért tisztelettel felhívjuk Csongrádváros értelmi közönségét, hogy a mai műkedvelői előadáson minél nagyobb számmal vegyen részt. Gerő Próbaházasságát fogják az iparos ifjak előadni, melyre az e téren előnyösen ismert Székely György úr oktatta be őket. Hisszük, hogy a közönség teljesen meg lesz elégedve az előadással s az iparos olvasókör pénztára is gyarapodni fog. Felül fizetéseket a rendezőség, a jótékonycél érdekében, hirlapilag nyugtázní fog.

— **Kirabolt holttest.** Még élénk emlékezetében lehet olvasóinknak a Pollitzer Lipót helybeli kereskedő halálos szerencsétlensége, kit lovai a kompról a Tiszába ragadtak s oda is veszett mindenestől. A víz pár nap mulva felvetette Pollitzer holttestét s a halászok: Szikszay András és Táczai Szabó Imre a kik kihálázták, a halott zsebében lévő 1000 fírt elrabolták. Így került azután a két halász a börtönbe, a hol a vizsgálat alatt az öreg Szikszay András meg is halt. A törvényszék Szabó Imrét hat havi börtönre ítélte, mit most a tábla helyben hagyott. — Muladi János révészre, kinek gondolatlansága egyik oka volt a Pollitzer szerencsétlenségének — szintén hat havi börtönt mért, gondatlanságból okozott emberölés miatt. A két elítélt a kúriához felebbezett.

— **Könyvtárgyarapítás.** Azon örvendétes hírről adunk értesítést olvasóinknak, hogy a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur a helybeli áll. elemi iskolai tanítói könyvtár gyarapítására és ezzel kapcsolatban létesítendő ifjusági könyvtár alapjára 200 fírt engedélyezni méltóztattott. A kétszáz forintot Csongrád község évenként felvételi díj megváltás fejében fizeti s ezen összeget sikerült Blázsik Mihály igazgatónak kellő megokolás és sok után járással az intézetnek megszereznie s így természetesen, míg a legnagyobb elismeréssel adózunk a nm. miniszter ur intézkedése iránt, kell, hogy az ügybuzgó igazgatót is kellő dicséretben részesítsük.

— **Tanköteles gyermekek létszáma.** A tankötelesek összeírására kiküldött bizottság munkálatait befejezte. Az összeírás eredménye szerint az 1899 900. tanévre ovoda kötelesek találatott 1615 gyermek; mindennapi iskolás 3017, gazdasági ismétlő iskolai tanköteles 1475 s így az összes tan- és ovókötelesek száma 6107. Az összeírás eredménye a mult évhez képest csökkenést mutat, mi onnan származik,

Szegedi Mezőgazdasági Kiállítási Sorsjegyek.

Főnyeremény: 50,000 korona érték

és több kisebb-nagyobb nyeremény,

összesen 1006 nyer. **100,000** korona értékben.

Egy sorsjegy ára 20 krajczár.

Az összes nyereményeket kívánatra 20% levonással azonnal **készpénzben** beváltja
Budapesten: a „Hermes” Magyar Általános Váltóüzlet Részvénytársaság, V., Dorottya-utca 8.,
 vagy **Szeged**en: a Szegedi Kereskedelmi és Iparbank.

Ezen pénztételek **a nyerő kívánságára** készek **az 50.000 korona értékű főnyereményt**
 egy hasonló értékű szegedi mintaszerűen berendezett tanyai gazdasággal is becsereálni.

Huzás Szegeden, a kiállítás utolsó napján, 1899. szeptember 10-én este 6 órakor.

Sorsjegyek kaphatók bank- és váltóüzletekben, az összes dohánytőzsdeknél és egyéb elárúsító helyeken.

Viszontelárusítók forduljonak a kiállítást rendező

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségéhez,
 Budapest, IX., Üllői-ut 25., Köztelek.

Nagy Képes Világtörténet

Képes diszmű a művelt közönség számára.

ALDÁSSY ANTAL, BOROVSZKY SAMU, FOGARASSY ALBERT, GERÉB JÓZSEF,
 GOLDZSIHER IGNÁCZ, GYOMLAY GYULA, MIKA SÁNDOR

közreműködésével szerkeszté

MARCZALI HENRIK

*Mintegy 2500 szöveggel, 500 műmelléklettel, 60 színes műlappal
 50 történelmi térképpel, 8500 szövegdallal.*

A Nagy Képes Világtörténet célja.

*Jelen munkával az első nagy világtörténelmi mű jelenik meg magyar nyelven.
 Tervében, céljában, eszközeiben, alakjában és terjedelmében egyaránt nagy és je-
 lentős ez a vállalkozás.*

*A magyar tudomány nyújtja a magyar közönségnek az életkönyvét, a világtörténetet.
 Nemzeti művelődésünkre nézve fontos mozzanat ez.*

Egy régi hiány pótlása, egy régi szükség kielégítése, egy régi kötelesség teljesítése.

A Nagy Képes Világtörténet illusztrációi.

*A Nagy Képes Világtörténet összes illusztrációi kizárólag egykorú vagy korhű ábrázola-
 tok lesznek. Képes mellékletei, történelmi térképei, a szöveg közé nyomott rajzokkal és
 irasmásokkal a Világtörténet egy olyan kicsinyített történelmi muzeumot nyújtanak az előfizető-
 nek, a művet a maga valójában lehetetlen beszerezni. Ezek a nagy európai muzeumokból,
 családi és nyilvános könyvtárakból és levéltárakból, építészeti műremekről egybegyűjtött s a
 legnagyobb műszaki tökéletességgel reprodukált illusztrációk rendkívül emelik a mű becsét,
 az egésznek művészi értéket adnak.*

*Ez a tizenkét kötet a legfinnyesebb magyar könyvek közé tartozik.
 Ez a tizenkét hatalmas könyv arra való, hogy nemzetünk minden műveltjének tanítója
 barátja, tanácsadója, minden úri háznak ékessége legyen.
 A mű kiadására egyesült két könyvkiadó intézet bizalommal ajánlja, tehát nagy,
 magyar vállalatát a nagy magyar közönségnek.*

Franklin Társulat

magyar irodalmi intézet és könyvnyomda

Révai Testvérek

irodalmi intézet részvénytársaság

Megjelenik tizenkét
 kötetben

famentes, tehát soha meg
 nem sárguló papíron.

Egy-egy kötet ára

rendkívül díszes félbőr-
 kötésben, bőrháttal és
 vázontáblával

8 frt.

Minden négy hónapban egy-egy
 kötet jelenik meg.

Megjelenik füzetes
 kiadásban is

240 füzetben.

Több füzet semmiképp sem lesz.

Hetenkint egy füzet fog
 közrebocsátatni.

Egy-egy füzet ára

30 kr.

A füzetes kiadáshoz díjazás be-
 kötetni táblák szállítanak.

A Nagy Képes Világtörténet megszerezhető:

a) Füzetes kiadásban hetenkint 30 kros füzetekben
 minden rendes hazai könyvtárunknál.

b) Kötetes kiadásban 12 kötetben, 8 frtjával

a) kötetenkint utánvétellel bérmentve,

b) havi 1 frt 50 kros részletfizetésre.

*

A rendelések a helyi könyvtárakhoz vagy adórtól kiadóhoz intézendők.

*

Tájékoztató képes prospektust

vagy

mutatványfüzetet

ingyen és bérmentve

küld a mű kiadóhivatala

Budapest, VIII., Üllői-ut 18. szám.

Előfizető gyűjtők sziveskedjenek a kiadóhivatalhoz fordulni.